

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

מראות – גיליון 15

אירועים והתבטאויות המצביעים על התגברות מגמת דה לגיטימציה נגד ישראל

גיליון זה של 'מראות' מביא מבחר ציטוטים, התבטאויות ואירועים מהשנה האחרונה שמצביעים על מגמה חזקה של דה-לגיטימציה לישראל. מסמך זה הינו מסמך משלים למסמך [אתגר הדה-לגיטימציה: יצירת חומת אש מדינית](#).

בשנים האחרונות, עומדת ישראל בפני מתקפה על עצם הלגיטימציה לקיומה כמדינה יהודית ודמוקרטית. המתקפה על ישראל במאפייניה הנוכחיים (ר' להלן) התגבשה כבר לאחר ועידת דרבן הראשונה (2001), אולם מאז מבצע עופרת יצוקה (ינואר 09) ולנוכח הקיפאון בתהליך המדיני היא מתעצמת בצורה משמעותית.

הגורמים שחותרים לקדם את הדה לגיטימציה הבסיסית נגד ישראל מהווים לכאורה תופעה פוליטית שולית בעולם המערבי.

מטרתם של גורמים אלו היא בידודה של ישראל במרחב הבין לאומי ולבסוף הפיכתה למדינה מצורעת באמצעות: דמוניזציה של המדינה; קידום מדיניות של חרם: הסטת השקעות וסנקציות כלכליות (BDS); יציאה למאבק משפטי נגד המדינה ואזרחיה. גיליון זה של מראות עומד על אסטרטגיה זו ומרכיביה.

האסטרטגיה: הפיכת ישראל למצורעת

- בטי האנטר (Hunter), בכירה ב'קמפיין הסולידריות הפלסטיני' (PSC), הצהירה, במהלך כנס בין לאומי בנושא פלסטין בלונדון: "מטרתנו היא לבדוד את ישראל ולהפוך אותה למדינה מצורעת" ([International Conference on Palestine—London](#), 12/5/04).
- עלי אבו מינה, ממייסדי המגזין המקוון, "Electronic Intifada", הסביר, במהלך הרצאה ב-Hampshire College, כי: "אובדן הלגיטימציה עבור משטר האפרטהייד (הדרום-אפריקאני) היה מחולל השינוי, וכאשר מערכת מאבדת את הלגיטימיות שלה, כל כלי הנשק שבעולם לא יוכלו להגן עליה...אנו מתחילים לראות אובדן דומה של לגיטימציה כלפי הציונות". ([Conference in Hampshire College](#), 11/21/09).
- במהלך מבצע 'עופרת יצוקה' קבוצה הקרויה 'הרשת היהודית האנטי ציונית הבין לאומית' טענה כי "אם האידיאולוגיה (של הציונות) לא תעבור דה לגיטימציה ותובס, האלימות במזרח התיכון תמשיך להסלים" ([Call to Action on Gaza](#), 01/09/09).

דמוניזציה

דמוניזציה של ישראל יוצרת הצדקה אידיאולוגית לנקיטת צעדים מעשיים במטרה לערער על הלגיטימציה של המדינה. דמוניזציה מושרשת היטב בנרטיב המתאר את ישראל כישות קולוניאליסטית בלתי לגיטימית, אשר נולדה בחטא ואשר עושה שימוש בשיטות נאציות, באפרטהייד ובגזענות. נרטיב זה מקבל משקל במספר זירות מפתח, כמו מחאות ציבוריות והפגנות, זירת המדיה ובקמפוסים.

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

אף שקיימת טענה שטרמינולוגיית האפרטהייד באה לתאר את מדיניותה של ישראל כלפי הפלסטינים ואין בה משום לקדם דה-לגיטימציה, להערכתנו השוואה זו, לפחות בחלק נכבד מהמקרים, מכוונת לעצב לישראל זהות מותגית של מדינה מצורעת. וכך באופן משתמע, המסר הוא שמה שעבד בדרום אפריקה הלבנה יעבוד גם בישראל: רק פתרון המדינה האחת, One-State Solution, המבוסס על הנוסחה 'קול אחד לכל אחד' יביא לפתרון אמיתי של הסכסוך הישראלי-פלסטיני לא רק בשטחי הגדה והרצועה אלא גם בישראל-גופא.

- מפגינים בריו דה ז'נירו, מדריד, ובבאנוס איירס החזיקו שלטים המאשימים מנהיגים ישראלים בנאציזם ורצח עם (ADL, 11/12/09, [YNET](#), 01/09).
- שורה של אירועים, תחת הכותרת: "עזה: הגרניקה שלנו", מאורגנים על ידי מספר איגודי סטודנטים פלסטינים בקמפוסים של 5 אוניברסיטאות שונות בלונדון וצפויים להתקיים בחודשים ינואר ופברואר 2010. ההתייחסות לגרניקה מעלה השוואה להתקפות שערכו גורמים נאציים ופאשיסטים על אזרחים (Jerusalem Post, 01/21/10).
- שבוע ה"אפרטהייד הישראלי" (Israeli Apartheid Week), הוא אירוע המאורגן על ידי גורמים אנטי ציונים מדי שנה החל משנת 2005. מטרתם של מארגני שבוע זה היא ליצור זיקה בין ישראל ובין משטר האפרטהייד ששלט בדרום אפריקה, במטרה לגרום להחרמתה. ב-2009 התקיימה פעילות שבוע ה"אפרטהייד" ב-27 ערים במדינות כמו בריטניה, ארה"ב, דרום אפריקה, מקסיקו, סקוטלנד, נורווגיה וברשות הפלסטינית (Jerusalem Post, 1/29/09).
- סדרת מאמרים שמטרתה להוקיע את ישראל כמדינת אפרטהייד המתנהלת באופן גזעני. (Guardian feature on Israel and Apartheid 2/6/07 [part 1](#) and [part 2](#))
- אוניברסיטת פיטסבורג ערכה כנס שכותרתו: הסטת השקעות (Divestment) באפרטהייד הישראלי (Pittsburgh Palestine Solidarity Committee, 10/23/09).
- אחד מהעיתונים הגדולים בשבדיה פרסם כתבה בת שני עמודים העוסקת בטענות שחיילים ישראלים הרגו פלסטינים צעירים מהגדה המערבית ורצועת עזה, כדי ליטול מהם איברים (Aftonbladet, 08/26/09).
- זוכת פרס נובל, Mairead Maguire, האשימה את ישראל בנקיטת מדיניות של "טיהור אתני" במזרח ירושלים (Agence France-Presse, 04/21/09).

חרם, הסטת השקעות וסנקציות

(Boycott, Divestment, Sanctions - BDS)

ניסיונות לעשות דמוניזציה לישראל מספקים פלטפורמה אידיאולוגית ורטורית לקידום מדיניות של חרם, הסטת השקעות וסנקציות בתחומי האקדמיה, הכלכלה, התרבות, הספורט והביטחון. לאחר ועידת דרבן הראשונה, הוקמה 'תנועת ה-BDS' המורכבת מארגונים בלתי ממשלתיים.

לכאורה, תנועת ה-BDS נועדה להשפיע על מדיניותה של ישראל ולא מקדמת דה-לגיטימציה,¹ ואולם ארגונים שונים שהם כחלק מתנועת ה-BDS, מערערים על הלגיטימציה הבסיסית של מדינת ישראל.²

¹ מנהיג בולט בתנועה אף הצהיר בעבר כי לתנועה אין מדיניות רשמית בנושא זה. ציטוט מדבריו של ברגותי ר' אצל [The Forward](#) Gal Beckerman, 19/09/2009.

² דוגמא בולטת בהקשר זה היא של ה-PSC (Palestine Solidarity Campaign), ארגון אנטי ישראלי בולט בבריטניה, התומך בפתרון המדינה האחת ומעורב עמוקות בקידום מאמצי BDS במדינה.

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

אף כי לתנועת ה-BDS הצלחות מוגבלות בלבד בקידום חרמות נגד ישראל, עיקר הנזק שהיא גורמת היא האסוציאציה שהיא יוצרת בין ישראל לבין שיח של חרמות ונידוי כאילו הייתה ישראל מדינה מצורעת כדרום אפריקה הלבנה;

■ **קריאות לחרמות במגוון תחומים** – קריאות ליישום קמפיין ה-BDS נשמעו בשנה האחרונה בתחומי האקדמיה, התרבות, המדע, הביטחון, הספורט והכלכלה.

■ **יוצאים לכאורה נגד מדיניות ישראל, אבל 'פותחים' את תיק 48** – באתר תנועת ה-BDS פורסמה הצהרה משותפת עם ארגון ה-ICNP לרגל יום העצמאות ה-60 לישראל, שכותרתה "60 שנים הם די והותר" במהלכה הוגדרה מלחמת העצמאות הישראלית כ"גניבת אדמות" (ר' : ICNP 2008 Global Call to Action, 11/4/2007). בהקשר זה, ראוי גם לציין כי בהצהרה באתר התנועה מיוחסת הקריאה הראשונית לקמפיין ה-BDS בין השאר גם לפלסטיניים החיים בתוך גבולות ישראל.

■ **יוצאים לכאורה לפירוק הכיבוש הישראלי, אבל שואפים לפרק את ישראל** – תנועת ה-BDS כוללת בתוכה ארגונים ואישים שתומכים במוצהר בפתרון המדינה האחת. ראו בהקשר זה ראיון עם דר' חאדר עיד, מרצה באוניברסיטת אלאקצא בעזה ותומך של התנועה, באתר האנטי ישראלי, Intifada, במהלכה הוא מקשר ישירות בין תנועת ה-BDS ובין חזון פירוק מדינת ישראל והפיכתה למדינת כל אזרחיה.

אקדמיה

■ רקטור של אחד המוסדות האקדמאיים הגדולים בנורווגיה, אוניברסיטת ברגן, הצהיר על כוונתה האוניברסיטה להחיל חרם אקדמאי רשמי נגד ישראל על רקע מה שהוא מכנה התנהלות בסגנון אפרטהייד מצידה (24/01/10, [YNET](#)).

■ הנהלת אוניברסיטת טרונדהיים בנורווגיה החליטה להחיל חרם אקדמאי על ישראל. שלושה ימים קודם לכן, האוניברסיטה אירחה מרצה שדיבר על השימוש, לכאורה, באנטישמיות כמכשיר פוליטי (20/10/09, [Haaretz](#)).

■ קבוצה של מרצים מאוניברסיטאות שונות בארה"ב פתחו לאחרונה [בקמפיין להטלת חרם אקדמאי ותרבותי על ישראל](#) (20/03/09, [Weekly Standard](#)).

■ עובדי אוניברסיטאות החברים באיגוד הקנדי לעובדי ציבור העבירו החלטה המחילה חרם אקדמאי על ישראל. בנוסף, חברי האיגוד העובדים באחת האוניברסיטאות בטורונטו תכננו להפעיל לחץ על הנהלת המוסד כדי שתנתק את קשריה הכלכליים עם ישראל (22/02/09, [The Star](#)).

■ מכתב עליו חתומים 400 חברי סגל אקדמאי מכל רחבי בריטניה, הקורא לחרם, הסטת השקעות וסנקציות נגד ישראל התפרסם [בגארדיאן](#) (26/01/09, [Guardian](#)).

■ מאז שנת 2003, נעשו בבריטניה מספר ניסיונות לפתוח בחרם אקדמאי על ישראל. דוגמא בולטת היא העברת החלטה על ידי ארגון המרצים הגדול בבריטניה (Natfha), התומכת בחרם על חוקרים ומוסדות אקדמאיים ישראלים שלא מתנערים בפומבי מ"מדיניות האפרטהייד" של ישראל. יש לציין כי החלטה זו בוטלה לאחר מכן (30/05/06, [UCU](#), [Guardian Website](#), 30/05/06).

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

תרבות ומדע

- פסטיבל הסרטים הבין לאומי של טורונטו הפך למוקד מחלוקת על רקע החלטת המארגנים לבחור בתל אביב כנושא מרכזי. במסגרת זאת, חתמו אמנים ידועים שונים על הצהרה התומכת באחד הבמאים, אשר החליט לבטל את השתתפות סרטו בפסטיבל (07/09/09). ([Guardian](#))
- תערוכה בנושא "העיר הלבנה – תל אביב", שהייתה אמורה להיערך בבריסל, נדחתה לאחר שמארגניה נתקלו בקריאות לחרם תרבותי נגד ישראל (9/2/09). ([YNET](#))
- פסטיבל הסרטים הבין לאומי של אדינבורו 2009 השיב מענק של 300 פאונד שהעבירה לו שגרירות ישראל על רקע מחאות (07/09/09). ([Guardian](#))
- יותר מ-400 חברי סגל אקדמאי, חתמו על מכתב הקורא למוזיאון המדע היוקרתי של בריטניה לבטל סדנאות לילדי בית ספר, המקדמות הישגים מדעים ישראליים (03/03/09). ([The Independent](#))

ביטחון

- קרן פנסיה של ממשלת נורווגיה מכרה את מניותיה בחברת 'אלביט מערכות' לאור חלקה של החברה בבניית גדר ההפרדה (03/09/09). ([TradingMarkets.com](#))
- ממשלת בלגיה אסרה על ייצוא נשק לישראל שעלול "לחזק אותה מבחינה צבאית" (01/02/09). ([Haaretz](#))
- ארגוני עובדים בריטיים החליטו לתמוך בחרם על יבוא מוצרים שיוצרו ב"התנחלויות בלתי חוקיות" ובסיום הסחר בנשק עם ישראל (17/09/09). ([Associated Press](#))

כלכלה

- ארגון העובדים האירי העביר 2 החלטות המעודדות חרם על מוצרים ושירותים ישראלים ותומכות בהסטת השקעות מחברות המעורבות או מפיקות רווח מכיבוש הגדה ורצועת עזה (29/05/08). ([Ireland Palestine Solidarity Campaign](#))
- הקונגרס של איגודי העובדים של דרום אפריקה הצטרף לחרם על ישראל והגדיר אותה כ"מדינת אפרטהייד" (06/08/06). ([YNET](#))
- האיגוד הלאומי לעיתונאים בבריטניה, קרא, בישיבתו השנתית, ל"חרם על מוצרים ישראלים בדומה לזה שהטילו ארגוני העובדים בדרום אפריקה" במסגרת מאבקם נגד האפרטהייד, ולדרישה של (ארגון העובדים הלאומי של בריטניה) מממשלת בריטניה להטיל סנקציות על ישראל (13/04/07). ([The Guardian](#))
- איגוד עובדי הדואר של קנדה קרא לאמץ מדיניות של חרם, הסטת השקעות וסנקציות נגד ישראל (09/04/09). ([Canadian Union of Postal Workers](#))

לוחמה משפטית בין לאומית (International Warfare)

קבוצות ואינדיבידואלים אנטי ישראליים שמים יהבם על הזירה המשפטית כאמצעי למאבק בישראל.

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

למרות הטענה של מחוללי המתקפה המשפטית שהם פועלים אך ורק על מנת לקדם אינטרסים הומאניטאריים, מעורבות חמאס בכמה מהמקרים יכולה להעיד שמטרת המאבק המשפטי נגד קצינים ומנהיגים פוליטיים ישראלים אינה תמיד טהורה.³

זאת ועוד, בבריטניה ובמדינות נוספות באירופה נוצרה רשת של עורכי דין שגיבשה רשימת מבוקשים מקרב קציני צה"ל. הרשת הזו פרושה בבריטניה, בהולנד, בספרד בבלגיה ובנורווגיה שחוקיהן מאפשרים הוצאות צווי מעצר נגד אזרחים זרים החשודים בביצוע פשעי מלחמה.

עורכי הדין מקבלים את המידע מפעילים פרו-פלסטיניים שעוקבים אחרי ארגונים יהודיים ופרו-ישראלים שמזמינים קציני צה"ל להרצות בפניהם. לדברי אחד מעורכי הדין הפעילים ברשת זו, מספר מצומצם של שמות קציני צה"ל אף נמצא ברשימות המעקב של משטרת בריטניה שאמורה להוציא נגדם צו מעצר מייד עם הגעתם לבריטניה.⁴

■ בית משפט בריטי הוציא צו מעצר נגד מנהיגת האופוזיציה, ציפי ליבני, באשמת פשעי מלחמה שליבני היתה מעורבת בהם, לכאורה, עת שימשה כשרת חוץ במהלך מבצע עופרת יצוקה ([Guardian](#), 14/12/09).

■ שני משרדי עורכי דין המייצגים קבוצה פלסטינית הגישו בקשה להוצאת צו מעצר בין לאומי נגד שר הביטחון, אהוד ברק, באשמת ביצוע פשעי מלחמה והפרה של אמנת ז'נבה במהלך מבצע עופרת יצוקה ([Jerusalem Post](#), 29/09/09).

■ ארגונים פרו-פלסטיניים בצרפת הגישו תביעה לבית הדין הפלילי הבין לאומי (ICC) נגד נשיא ישראל, ונגד שרי החוץ והביטחון שלה ([JCPA](#), March April 2009).

■ תביעה ייצוגית הוגשה לבית המשפט המחוזי של קולומביה בארה"ב נגד הרמטכ"ל לשעבר, משה יעלון ([NGO Monitor](#), 09/08). בשנה שלאחר מכן, במחוז אוקלנד בניו זילנד הוצא צו מעצר נגד יעלון באשמת פשעי מלחמה ([Jerusalem Post](#), 30/11/06).

■ תביעה ייצוגית הוגשה בבית המשפט המחוזי של ניו יורק נגד ראש השב"כ לשעבר, אבי דיכטר באשמת "פשעי מלחמה והפרות בוטות אחרות של זכויות אדם", לאור מעורבותו לכאורה, בתקיפת מטרות בעזה בשנת 2002 ([NGO Monitor](#), 09/08).

■ אלוף דורון אלמוג נמנע מלרדת ממטוס אל-על ונאלץ לטוס חזרה לישראל כדי להתחמק ממעצר בבריטניה, לאחר שבית משפט בריטי הוציא נגדו צו מעצר באשמת הפרת החוק הבין לאומי במהלך תקופת שליטת ישראל ברצועת עזה ([BBC](#), 12/09/05).

■ תביעה באשמת פשעי מלחמה הוגשה בבית משפט ספרדי ואצל התובע הצבאי השוויצרי נגד שר הביטחון לשעבר, בנימין בן אליעזר, נגד הרמטכ"ל לשעבר, שאול מופז, נגד ראש השב"כ לשעבר, אבי דיכטר ונגד דורון אלמוג ([American Jewish Committee](#), 10/04, [CNN](#), 29/01/09).

■ הערכאה המשפטית העליונה בבלגיה נערכה לתבוע את אריאל שרון על רקע תפקידו כשר ביטחון בזמן טבח סברה ושתילה ([New York Times](#), 13/02/03).

■ התובע הראשי של בית הדין הפלילי הבין לאומי (ICC), לואיס מורנו-אוקמפו, שקל אפשרות לחקור את סגן אלוף דויד בנימין, קצין מילואים בצה"ל שהיה מעורב באישור פעולות צה"ל במהלך מבצע "עופרת יצוקה". זאת, על בסיס אזרחותו הכפולה של בנימין, בישראל ובדרום

³ [מרכז המידע למודיעין ולטרור במרכז למורשת מודיעין \(מל"מ\)](#) חשף כי וועדה הכפופה למשרד המשפטים של חמאס בשם "אלתות" ("תיעוד"), עמדה מאחורי הוצאת צו מעצר בבריטניה לשרת החוץ לשעבר, ציפי ליבני. לטענתה יוזמה זאת נעשתה במסגרת המערכה ל"רדיפת פושעי המלחמה הישראלים" במדינות אירופה בשם של קורבנות מבצע "עופרת יצוקה". הדוח של המל"מ קובע גם כי היקף הפעילות של אלתות"ק "מצביע בבירור על מאמץ ממוסד עתיר משאבים של ממשל חמאס, להכפשתה של ישראל לאחר מבצע "עופרת יצוקה", שבמסגרתו מתבצעת ע"י חמאס פעילות אינטנסיבית למינוף דו"ח גולדסטון"; ר' גם [NRG](#), 20/12/09.

⁴ מאז ינואר בשנה שעבר, אוספים עורכי עדויות של פלסטינים ומוכיחים לכאורה, פשעי מלחמה שביצע צה"ל במהלך מבצע עופרת יצוקה. ר' אנשיל פפר, הארץ, 27/10/09.

04 במאי, 2010
 כ' באייר תש"ע

אפריקה (האחרונה חתומה על אמנת ה-ICC) ([Newsweek](#), 21/09/09). ה-ICC גם שקל האם הרשות הפלסטינית מהווה מדינה, על מנת לבחון האם היא יכולה להגיש תביעה נגד כוחות צה"ל באשמת פשעי מלחמה בעזה ([Guardian](#), 2/3/09).

■ ועדת חקירה של האו"ם בראשות השופט, ריצ'רד גולדסטון, אשר בדקה את הלחימה בעזה, מצאה: "הוכחה חזקה" המעידה שישראל ביצעה, לכאורה, פשעי מלחמה משמעותיים והפרה את החוק ההומאניטארי באופן שיכול להיתפס כביצוע פשעים נגד האנושות ([UN](#), 15/09/09).

■ ביולי 2008, הוגשו בקוויבק תביעות נגד 3 תאגידים קנדיים אשר הואשמו ב: "סיוע ותמיכה בישראל, הכוח הכובש בגדה המערבית, במעשיה הלא חוקיים". זאת, לאור מעורבותם בפרויקט הבנייה של העיר קרית ספר (מודיעין עילית) ([NGO Monitor](#), 11/06/09).

■ תביעה הוגשה לבית משפט מחוזי בארה"ב, בשנת 2005, נגד חברת Caterpillar באשמת "אספקת בולדוזרים שהותאמו במיוחד לצה"ל, אשר היה ידוע לתאגיד כי ישמשו להרס בתים וסיכון חיי אזרחים" ([NGO Monitor](#), 09/08).

■ תביעה הוגשה בברמינגהם נגד ממשלת בריטניה בטענה כי מכירת ציוד צבאי על ידה לישראל מפרה את הקווים המנחים בתחום ייצוא הנשק ותורמת לדיכוי הפלסטינים בשטחים הכבושים ([The London Times](#), 30/05/07).